

В. Христофоров фотога. (ССТА фотохрониката).

Совет былаана

БОЛОМУОЧУЙАТЫН КЭНЭТИЭХХЭ

«Сага олох» рай-совет председателин солбуулагчы Т. П. По-сельская Чурапчы сельскай Советын салгы үлэлэтэр дуу, боломуочуйатын тохоттор наадатын дуу туһунан болуоруоһу нөтөхтө. Мин, бу сэлээннээ биэр кырдыаас олохтоого, Чурапчы сельскай Со-ветын салгы үлэлэтэр наада дин саныбын, Тус байан санаабар, райсовет оройуон бүт-түүнүн сайдыытын он-кулларын өнөрүохтаах, өскүлүлөөх дьыалала-рынан дьарыктаныах-таах. Ол нагрукаты-гар эбик 7 тыһ, иһин күнүсээд уонна өскүл-лээх үгүс-элбөх болу-руостарынан адалан көмөтөхкө кыайахтара дуо? Саарбахтыбын. Отдел аата отдел—ки-ни кыара мыра буолу-ба.

Билигин билигин Со-веттэп куһаҕаа суох-тук үлэлтир. Уулусса-ларбытын өнөртөрдү-

лар, сир да болуору-онун быһаара сатыл-лар, сага саралаһы-нары киллэрэртэ дуу-луһаллар.

Бада санаа быһы-мытын этим этэ хаа-чыһымы эйгэтин тупсар-даллар дии. Холобур, билигин дьыалатигэр (Ярославская уул. 22 №-ра) ааспыт кураан сайынга нүөл уута 2-тэ, «Струя» уута биэр-дэ эрэ баһылына. Сө-лөһүбүтүн көбөрдүү туһунан хаһыанна дьон байа да суруйбуттара, байэлэр да нөпө сыл-дьаллара буолуо. Ол эрэри ханна да күт-түөннээх дьаһал ыт-ты-лыбата. Нэһилиэннээ бу үлэҕэ тардылы-бата. Билигин иһин өн-күрүтүһүн, нөтөһү-най оттуутун айдаана. Сорохтор ити барытын иһин буруйу Чурапчы сельскай Советыгар сүтэрэһтэрин ба-даллар да, ардыгар ки-нилэр боломуочуйа-ла итиннээх тийбэт

эбээт.

Онон, мин санаабар, Чурапчы сельскай Со-ветын эһнэхтээгэр бо-лонуочуйатын кэнэ-тиэххэ баар этэ. Ул-харчы өртүнөн бөдөр-гүүрүн ситиһиэххэ, транспорт да чааһынан хааччыйахха. Бин өгөнү өнөрор массым-набыт баар эрэ, суох эрэ Оттон тэрлэтэ суох киһи элбэх, иһин-лэр мууһу-маһы тиз-нилэригэр малды арыйдыллар.

Народнай депутатар дьонго тирэҕирэн үл-лэхтээхтэр, киһилэр көхтөрүн, кыахтарын туһаныахтаахтар. Хо-лобур, ааспыт саас Чу-рапчы сельскай Со-ветын депутатары быһах тэрийбиттэрэ үчүгэйэ сүрдээх этэ. Атын да үлэҕэ, дьаһалга дьону үмүрү тартаах кы-айахха сол.

Онон түмүктээн эт-тэххэ, Чурапчы сель-скай Советын салгы үлэлэтэр уонна боло-муочуйатын кэнэтөр наада.

А. САННИКОВА.

ХОЛБУУР СӨП

тэрин наада, хаттаан дьүүлэһин буолар. Ки-ни райсовет үлэтин хо-хос түсүнэрэ элбэх. Холобур, эттэххэ, ити тутуута тохтон эрэр стадион, мөдү-йүөннээх муоста со-бо-тох Чурапчы сельсо-ветын кыһалдата үһү дуо? Итиччэ улахан тутуулары иһиллэртэр-

сагалымыртар бу ки-һиэхэ туохтааһын—рес-публика, оройуонга бас бэринэр тэрилтэлэ-ри соруйар—сору-дах-тыр дуо? Суох. Уп-тээх, техникалаах дуо? Эмиэ суох.

Онон отдел үлэтин, киһи эбээһинэстэрин чопчулаан баран, Чу-рапчы сельскай Со-ветын райсовета хол-буур сөп.

П. ЖЕНКИН.

Октябрь—билигин дьылдабытыгар

САХАНЫ АБЫРААБЫТА

Октябрьскай соци-алистическай революция, чуо-лаан, саха норуоттар үчүгэйи эрэ адалыта дин саныбын. Вэрт ады-һах сыл иһигэр билигин республикабыт 1917 сыл-лаагыга холоноо суох са-һыһаа эбээт. Билигин, би-лигин да үлэтин сылдыар аҕам саастаах дьон, да-дүүбүт саха ыалын оло-го-дьяага дьадаһы-тын, үөрөх-билини сага тө-нийэрин. Холобур, биэр байан үөрэнэрин саҕана тэтэрээт, чэрэмилэ да дьон көстөрө эрэй этэ. Олох нурунууһунан суру-йарбыт. Салли, трахома буулаабыт дьон билигин этибит. Адыһах сыллаах-ха дьэри автобус, теле-визор да дьэри харахтаа-бат, сонун курдук көрөр

этибит. Политическай тэг-быраабы ылымы эмиэ Улуу Октябеп үтүөтэ.

Кэлин кэмгэ нини идея-ларын токурутуу таһаа-рыллымын түмүгэр об-ществога элбэх күлүн өрүттөр үөскэтиллэр. Ула-рыта тутуубут бастаан утаа ол токурутуулары кеннорер, Октябрь идеал-ларыгар төннөр, ленин-из-ми чөлүгэр түһэрэр дьэи ааттаан ытыллыбыта эрэри, кэлин тигээгэр со-циалисттан капитализм-га киирэр охсуһууга ку-булуйда. Хайдах-туох олох-хо илдьэн эрэллэринтэн мунаарар да буоллубут. Бүгүнгү талап ылымыт хайаан да сөптөөх дьэи тоҕо эрэниэхтээхпитий? Алта сыл тухары айдаан

бөрөнү тартыбыт, мөккүөр бөдөнү мөкүрүтүбүт да, олохтук тупсуохтааһар нун-туун—мыраан, били-бэтэ элбээн иһэр.

Улуу Октябеп норуоту кыра, улахан дьэи араар-бакка тэг быраабы би-рөбүн, үөрэниг, сайдыг дьэбита. Ону сатаан ту-һаммакка, түг-таг эрдэн баран, кинини буруйдуур да сатаммата буолуо. Ле-нин да этэрэ партияга чыһиниһа суох, байа-сах дьону киллэринтэн, салалтага таһаарыттан сэрэниг дьэи. Норуоту баһылыр-көһүлүүр эр-гиттэбэ онук ой-санаа өтөн киирэн, дойдуну манньа алдьархайга тиг-тэ, Октябеп буолбатах.

В. МИХАЙЛОВ, рабочий.

ЭМИЭ КЭМСИНЭЭЙЭБИТ

адмиралга пааматынньын тутарга тыл көтөхтүлэр. Аан дойдуну генийдэриг-тэн биридэстэрин, нууч-ча норуота эрэ буолбак-ка, бары да сүгүрүүн кэлбит киһибиһигэр—Ле-нингэ—саба түһүүлэр оһоһулла тураллар. Но-руот уйгуһун иһин охсу-һуу буолбакка, хайа кы-лаас быһааска таһсарын иһин охсуһуу бара турар. Онон улахан мистэни, баһылыр-көһүлүүр оруу-

лу интеллигенция ылла. Дьэниэх онорон таһаа-рааччылар—рабочайдар, бааһынайдар—киһилэр иһиллэригэр оонньуур буолан эрэллэр.

Октябрьскай социали-стическай революция сыл-лалардаах да эбит буол-лаһына, бу оһоһуулан эрэллээгэр кэлин аччы-тый курдук көстүөдэ.

С. ФИЛИПОВ, рабочий.

Билигин корреспон-дементы оройуоннаабы сибээс үлэтин началь-нигы Василий Егоро-вич Ефремов көрүстэ.

—Василий Егорович, кэлин салайар коллек-тив үлэтэ-хамнаа, олоҕо-дьяаҕа хайдаһый?

—Аан бастагынан этим этэ биһиэхэ госу-дарствоттан дотация кэл-бэт, байыт дохуоппуну-нан хамнастанан оло-р-бүт. Кэлин кэмгэ үлэ-һитэригэр хамнастара үр-дээтэ. Холобур, почта та-һааччы онтала саамай кырата 260 солк. буолла. Онон эбик 200 солк. ком-пенсация ыллалар. Кол-лектив иһинэн социальнай олохтуттар программа ылыммыһыт. Онон са-лайтаран үлэһиттэригэр, ветераннарыгэр оло-рор, үлэһит устулуобуларын көрөбүт. Ветераннарыгэр-гар сылга биридэ 300 солк. харчынан көмө оло-робут. Сибээс үлэтигэр өр-сылларга үлэһиттэр телефон уонна радио тө-лөбүрдэригэр чөлчөтүннэ-ринэн туһаналлар. Техник-набыт чааһыгар тийдэх-хэ, быстар мөлтөхтүт. Би-лигини туругуһунан түөрт автомашиналаахпыттан а и биридэ эрэ сүүрэр. Саппаас чаас көстүбэт, ниникити техникара өссө эрйдэнэр-бит буолуо.

—Ордук сайынны кэм-гэ дьонго бэчээт тийин-тэ мөлтөх. Ону тугуһан быһаараһый?

—Сайынны өртүгэр бэ-чээт хойутаан тийэрэ баар суол. Билигин, эппи-тим курдук, автомашина-ларбыт сүгүн-сайын сүүр-бэттэр. Сайынны заправка үлэтэ наһаа мөлтөөчтү. Хастыы эмэ күн үлэлээч-чтэ суох. Ол эбик атах-тыр. Ити түмүгэр Мы-рыла, Арымлаах, Улахан Күөл курдук бөһүлөктэр-гэ почта үгүстүк хойутуу-ра. Оттон оройуон ки-нигэр оннук буолбатах.

Сибээс үлэтигэр уларыһыы элбэх

Сотурутааһыта оройуон хайыатын иккадына сорох кварталларга, кырдык, хойутаан тирдэллэбитэ. Ити биэр эрэ түбэлтэ. Үлэһиттэригэр онно буруй-даахтар. Билигин аэропор-ду кытта почтаны таста-рыһа сыл ахсын дуога-бардаһабыт. Ол үрдүнэн кэлин почтаны наар бүт-түннэ режиссера ытар буол-лунар. Кыһа 6-7 чааска кэлэр. Бу иһиниһитин да салдарына буолуо. Кыһ-ларга пассажирдары та-һаллара быдан барыстаах, оттон билигинтэн олох кы-ра үбү ыллаллар.

—Үлэтигэр улары-һылар киирдилэр дуо?

—Бу сыл атырдыах ыйын 1 күнүттэн телефон, радио уонна почтотой си-бээс тарифтара үрдээбитэ. Билигин 1958 сыллаагы тарибынан олобуһупут. Оттон нэһилиэннээгэ он-гөр өгөһөрбүт тарифтара уларыһа илик. Телефон устуруууга төлөбүр үрүт 100 солк. этэ, билигин 500 солк. дьэри үрдээтэ. Онон Ага дойдуну көмүс-күүр сэрин бастагы, ик-кис группалаах инбалин-тэригэр уонна харахтары-нан инбалинтар 20 быры-һааннаах чөлчөтүн көрүл-лэр. Нэһилиэннээгэ он-гөр өгөһөр арааһа элбэх да, нэһилиэннээ ситэ ту-һаммат. Билигин өйдөтөр, билиһиннэрэр үлэни кыһ-баппыт быһыылаах. По-сылкалары, переводтары, бэчээккэ суруйтары кы-танцияларын дьэһэ тиг-тэриннэн олох адыһах ки-һи, кырдыаастар эрэ, ту-һаналлар. Агардас өгө өнөрүтүһунан сылга 10-нуу тыһ. солк. дохуоту киллэринибит.

—Оройуонмутугар те-лефоннай сибээс сайды-та хайдаһый?

—Бу саас муус устарга

биридэн советтарыннан, нэһилиэннэригэр телефо-низацияга 1995 сылга дьэри сага былаан ылы-мыһыт. 1993—1994 сыл-ларга оройуон киһигэр-гарга АТС дьэһэ тутул-луохтаах. Билигин АТС-пыт кыамтата кыра. Ити-нэ тутуулар аппараттар көстүүлэрэ мыраата. Урукку өртүгэр Болг-ариятан, Чехословакия-тан уонна Ригаттан ылар этибит. Билигин экспорт тохтоото. Оттон Рига биз-рера-бизрета биридэбит. Онно телефоннай сибээс балаһыанньага мыраата. 1989—1990 сылларга Эрилик Эристин атылаан уонна «Чурапчы» совхоз-тарга сага АТС-тар үлэ-дэ киирбиттэрэ, ити кэли-лихтэргэ телефон тоҕо-лара элбээтилэр. Улахан Күөлгэ уонна Уорбага 50 тоҕолаах сага АТС үлэ-дэ киирээрэ турар, тагар үлэтэ ытылла сылдыар. Оттон Мырыла курдук үһүк учаастактарга си-бээс олус мөлтөх. Билигин киһи станциябыт эрэ, 1971 сыллаагы. Сага киһи станция үлэҕэ киир-дэһинэ эрэ сибээспит ха-чыстыбата туһуо. Соту-ру кэмнэн АОН дьэи са-га система үлэҕэ кии-риэхтээх. Ити система киирдэһинэ 8-нан эрийэр-биттэр оройуонмуту ко-дун уонна байыт нүө-мэригэр эрийэхпит суо-ҕа. Телефонунан сайды-бытыгар былаан элбэх. Оройуон киһигэр теле-фон киллэртэрингэ до-гаркка 700-чэ киһи турар. Манна балаһыанньабыт мырахан, телефон тоҕо-лара тийбэттэр. Көһүтү сылдыбыт 70 киһиттэн 30-чаларыгар эрэ теле-фон киирдэ.

Кэлэстэһини ытта. Л. НОГОВИЦЫНА.

Колхоз уопсай нун-һаа. Бары табах тарда тарбастылар, от-тон проблемалар он-нуларыттан сыҕарый-бакка хааллылар.

В. Саянн фотога. (ССТА).

Бэчээккэ сурутуу бара турдаһына

САХА ААБААЧЧЫЛАРЫГАР ЧУГАС

Тыа сириг олоһун-дья-һаһын сахалыы тылынан таһсар эрэ хаһматтар иһэн-тоһон сырдаталла-рын курдук сыһа өйдө-бүл сорохторго баар.

«Якутия» хаһыанка, нууччалыы тылынан та-һыстар да, сага оройуон-нарын туһунан адыһага суохтук суруллар. Манна республикабыт бүгүнгү олоһун бары болуруоста-

рыгар, ол иһигэр сага но-руотун историктын, куль-туратын болуруостары-гар элбэх сонун матыры-ааллар гилигин быспанка бэриллэхтэрэ. Сага си-рин айылдытын харыстаа-һын курдук барыбытын долгутар тыһи болуруо-һу дьаныһан туран, сэннэ-лээхтин туруорсар санаа-лаахпыт. Маны тэгэ ады-һах ахсааннаах Саха си-

рин хотугу норуоттарын мырахан балаһыанньа-рын, онтон таһсар иһин кэлин кэмгэ мууһурун иһэр хамсааһынарын ха-һыат утумнаахтын көрдө-рөргө, өйүүргэ кыһаныа. Сага аабааччыларын сө-нөрдөр суруйуулар олох-пут, үлэһит бары хайыс-халарын хаһан бэчээт-тэһтэрэ. Ол иһигэр ры-ноһка киириннэн сибээс-

Р. СОФРОНОВА.

